

Aiškinamasis raštas

Bendraja tvarka ruošiamas Kivylių tvenkinio hidrotechnikos komplekso ant Agluonos upės žemės sklypų detaliojo plano, patvirtinto Akmenės rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 26 d. sprendimu nr.67 "Dėl detaliojo plano patvirtinimo", kooregavimas.

Detaliojo plano kooregavimo tikslai: pertvarkyti suformuotus žemės sklypus į vieną kitos paskirties sklypą, nustatant du žemės sklypo naudojimo būdus - susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos bei pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos, patikslinant kitus teritorijos naudojimo reglamentus.

Detaliojo plano kooregavimas rengiamas remiantis, **Akmenės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu dėl detaliojo plano kooregavimo**, 2014 m. spalio 31 d. Nr. A-828, **teritorijų planavimo proceso inicijavimo sutartimi, 2014 m. lapkričio 17 d. Nr. 55-630, Akmenės rajono savivaldybės administracijos teritorijų planavimo sąlygomis Nr. PS-1**, išd. 2014-12-11, Šiaulių apskrities PGV Akmenės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos teritorijų planavimo sąlygomis, 2014 m., gruodžio 11 d., **Akmenės r. sav. administracijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros skyriaus Teritorijų planavimo sąlygomis Nr. TPS-10**, 2014-10-26, **Kultūros paveldo departamento prie KM Šiaulių teritorinio padalinio teritorijos planavimo sąlygomis Nr. (12.12.-Š) 2Š-690**, 2014-12-09, **Nacionalinės žemės tarnybos prie žemės ūkio ministerijos Akmenės skyriaus teritorijos planavimo sąlygomis Nr. 26PLS (14.26.40)-61** 2014m. gruodžio 9 d., **LR AM Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento teritorijų planavimo sąlygomis Nr. 99**, 2014m. gruodžio 18 d., **Šiaulių visuomenės sveikatos centro teritorijų planavimo sąlygomis Nr. PST-32**, 2014m. gruodžio 16 d.

Esama padėtis (Status quo situacija). Detaliojo planu prie Kivylių užtvankos statomai mažajai hidroelektrinei (1976 m. įrengtas tvenkinys yra sąrašė tvenkinių, prie kurių galima mažųjų hidroelektrinių statyba) buvo suformuoti du sklypai, vienas iš jų buvo įregistruotas, kito sklypo neregistravo, todėl kad sklype negalėjo būti Agluonos upės užimamas plotas. Sklypus iš vakarų ir pietvakarių pusės riboja A. Noreikio žemės sklypas, iš šiaurės rytų, šiaurės, šiaurės vakarų pusės riboja valstybinės žemės sklypas, iš pietryčių pusės - Ryčio Dilinskio sklypas. Pagal upę pastačius upės vagą sutvirtinančius statinius, pagal juos reikalinga patikslinti sklypo ribas. Todėl teko keisti detaliojo plano tikslus, kadangi, išmetus iš sklypo Agluonos upės vandenų užimamus plotus, suformuotų sklypų plotai nebeatitiko. Suformuoti sklypai buvo kitos paskirties, pramonės, sandėliavimo ir kitiems ūkio objektams statyti ir eksploatuoti. Per sklypą eina vietinės reikšmės kelias, kuriam numatytas 203, kelio servitutas (tarnaujantis daiktas). Sklypams buvo nustatyti apribojimai: 21 - žemės sklype įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos ir įrenginiai, 63 – paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir juostų apribojimai, (500m), 64– paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir juostų apribojimai, (5m), 19 - nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorija ir apsaugos zonos.

Kooreguojamo detaliojo plano sprendiniai. Pagal Akmenės rajono savivaldybės Bendrąjį planą nagrinėjamai teritorijai priskiriami III-Žlg-gk naudojimo tipo specialieji reglamentai. Numatoma intensyvi žemės ūkio veikla labai geroje ir geroje žemėse. Bendrojo plano 6.2. skyriuje „Elektros energijos tiekimas“ 5 punktas: Užtikrinti tolimesnę hidroelektrinių eksploataciją. Panaudoti kitas perspektyvias vietas rajone įrengti/atstatyti hidroelektrines. Tam galėtų tikti esama užtvankų sistema rajone, jei tai neprieštarauja aplinkosauginiams ir kitiems reikalavimams. Kivylių tvenkiniui yra numatyta: pritaikyti vietinių gyventojų poreikiams ir išnaudoti vystant kaimo turizmo paslaugas, vystyti vandens pramogas.

01 sklypas (8063 m²). Performuojami abu anksčiau suformuoti sklypai, sujungus abu sklypus ir patikslinus jų ribas pagal pastatytus Agluonos upės šlaitų įtvirtinimo statinius, išmetant Agluonos upės vandens užimamus plotus. Kitos paskirties sklypai numatomi du naudojimo būdai : pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos . Sklypo daliai (keliui) lieka galioti 203 servitutas.

Daliai sklypo (pakrančių apsaugos zonoje 5m nuo kranto) galioja 64-XXIX-paviršinio vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos apribojimai, 6- elektros linijų apsaugos zonų apribojimai, visam sklypai - 63-XXIX paviršinio vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos apribojimai (500m), 21 - žemės sklype įrengtos valstybei priklausančios melioracijos sistemos ir įrenginiai. Sklypo daliai galioja 203 kelio servitutas (tarnaujantis daiktas) ir 206, 207 servitutai (teisė tiesti ir aptarnauti inžinerinius tinklus ir komunikacijas).

Įvažiavimas esamas, 3,5 m pločio. Sklype yra 3,5 m pločio privažiavimas , kuris užsibaigia ne mažesne kaip 12,5mx12,5m aikštele. Sklype numatomos 2 parkavimo vietos.

Sklype vertingų želdinių nėra. Sklypas turi būti apželdintas ne mažiau kaip 15 procentų neužstatyto sklypo ploto. Šiuo metu želdinių yra daugiau negu 50 % ploto.

Priešgaisriniai reikalavimai. Privažiavimas kieta danga gaisrams gesinti prie Kivylių tvenkinio - esamas .

Inžineriniai tinklai

Vanduo ir nuotekos. Kadangi arti centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų nėra, vandeniui ir nuotekoms poreikio nėra, vandens ir nuotekų tinklai nenumatomi.

Elektra – prie upės pastatytame vieno aukšto pastate yra patalpinti elektrą gaminantys turbina ir generatorius. Pagaminta elektros energija bus teikiama į 10 kilovatų liniją.

Poveikio aplinkai vertinimas

1.Poveikis teritorijos vystymo darnai ir planuojamai veiklos sričiai. Kivylių tvenkinys įrengtas 1976 m. ir yra sąrašė tvenkinių, prie kurių galima mažųjų hidroelektrinių statyba). Tvenkinys yra 82,8 ha ploto, bendras tūris, esant NPL 1955 tūkstančių m³, ilgis - 6,2 km, vidutinis gylis 2,36, max gylis 5,6 m. Anksčiau vanduo buvo naudojamas drėkinimui, šiuo metu drėkinimui nebenaudojamas. Agluonos upės baseinas priklauso Ventos vidurupio lygumos rajono Naujosios Akmenės mikrorajonui. Čia vyrauja stambiai gūbriškas banguotasis pelkingasis priemolingasis vietovaizdis. Planuojamoje teritorijoje yra žemių užtvanka ir šachtinė potvynių pralaida.

2. Poveikis ekonominei ir socialinei aplinkai. Artimiausi gyventojai yra už 1 km. Numatytai ekonominei ir socialinei aplinkai, detalaus plano sprendiniai neprieštarauja. Kivylių hidrotechnikos komplekso išnuomavimas hidroenergetikai atliekamas vadovaujantis LR Vyriausybės 2002m. gegužės 9 d. nutarimu Nr. 651., kuriuo pradinis metinio nuomos dydis - 2 procentai nuo hidrotechnikos komplekso potencinės vidutinės daugiametės elektros energijos gamybos vertės apskaičiuotas pagal formulę.

3. Poveikis gamtinei aplinkai ir kraštovaizdžiui. Numatoma hidroelektrinė prie esamo tvenkinio. Elektrinė eksploatuojama taip, kad ji naudotų tranzitinį debitą. Žuvų neršto metu hidroelektrinė dirbs, esant ne žemesniam kaip normaliai patvenktam vandens lygiui, t.y. 69,00 mm. Vandens paimoje bus grotelės su tarpais tarp strypų 30 mm. Turbinos vandens pralaidumas reguliuojamas automatiškai. Pažemėjus vandens lygiui tvenkinyje, turbina išsijungs. Tai užtikrins stabilų vandens lygį tvenkinyje. Veikiant HE vanduo bus naudojamas iš gilesnių

sluoksnių, todėl žiemą žemutiniame bjeфе susidarys upės ruožas be ledo dangos, vanduo geriau areruosis. Apie tvenkinį numatytos apsauginės juostos : 5 m – pakrantės apsaugos juosta ir 500 m paviršinio vandens telkinio juosta. Potencialus vandens teršėjas yra Kivilių gyvenvietė. Gamtosauginis debitas Kivylių tvenkiniui paskaičiuotas pagal gamtosauginio vandens debito apskaičiavimo tvarkos aprašą, patvirtintą aplinkos ministro 2005-07-29 įsakymu nr. DI-382 ir priimtas 0,058 m³/s. Jis praleidžiamas pro angą šachtos sienoje ir per turbiną. Jei statybos metu reikėtų pažeminti vandens lygį tvenkinyje, vandens pažeminimui reikėtų gauti leidimą, vadovaujantis aplinkos ministro 2004 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. D1-75 reikalavimais. Kivylių užtvankos avarijos pasekmės būtų skaudžios. Už pusės km nuo užtvankos Agluonos upė įteka į Vadaksties upę, kuria eina siena su Latvijos Respublika. Už 10 km per Vadaksties upę yra geležinkelio ir kelio tiltai. Dabar perteklinis vanduo liejasi per šachtos viršų. Žemių užtvankos karūnos peraukštėjimas virš maksimalaus vandens lygio yra pakankamas - 1,0 m. Užtvanka ir potvynių pralaida turi būti tinkamai eksploatuojama. Išnuomavus hidrotechnikos kompleksą, eksploatacija turi pagerėti, nes kompleksas turės šeiminką.

Hidroenergetika yra ekologiškai švari energijos rūšis. Į metus planuojama pagaminti 330 tūkstančius kilovatvalandžių elektros energijos. Tokį energijos kiekį gaminant šiluminėse jėgainėse reikėtų sudeginti 48 tonas mazuto, jei jo sieringumas 1,8 procento į atmosferą būtų išmetama 1,4 tonos sieros ir kitų kenksmingų medžiagų. Taip pat vyktų aplinkos terminis užterštumas, nes 2/3 šilumos per aušintuvus atiduodama į aplinką. Globaliniu požiūriu HE yra keliolika kartų švaresnis sprendimas negu organinio kuro katilinės.

Arch. I. Vaznonienė

